

Nr 112.

Godkänd av första kammaren den 10 april 1918.

Godkänd av andra kammaren den 10 april 1918.

Riksdagens skrivelse till Konungen, i anledning av väckta motioner om ändring i vissa hänseenden av förordningen om landsting.

(Konstitutionsutskottets utlåtande nr 5.)

Till Konungen.

Vid innevarande års riksdag har genom tre särskilda motioner väckts följande förslag om ändring i förordningen om landsting den 21 mars 1862, nämligen:

uti motionen nr 3 i första kammaren,

att riksdagen måtte besluta i sagda förordning införa bestämmelser av innebörd:

1) att första satsen i andra stycket av § 5 mom. 2 e) bildade ett stycke för sig;

2) att efter detta insattes ett nytt stycke så lydande:

Därest vid sammanräkningen samtliga valsedlar från ett eller flere val-distrikt av en eller annan anledning icke kunnat godkännas eller genom olyckshändelse gått förlorade, får sammanräkningen icke avslutas, utan nytt val skall då äga rum för detta eller dessa distrikt samt förrättas senast inom tio dagar, varom domhavanden har att skyndsamt meddela underrättelse till vederbörande kommunalstämmas ordförande, och först sedan valhandlingarna från det eller de omväljande distrikten inkommit skall sammanräkningen på sätt i första stycket av detta moment säges återupptagas;

3) att återstoden av momentets andra stycke sedan finge bilda ett eget (fjärde) stycke;

uti motionen nr 174 i andra kammaren,

att riksdagen måtte besluta sådan ändring i förordningen om landsting, att Eders Kungl. Maj:ts befallningshavande ålades i de valkretsar å landsbygden, där landstingsval skall äga rum, i god tid tillstålla vederbörande valförrättare en erinran om valets kungörande i behörig tid samt en P. M., innehållande anvisningar för valets hållande, samt att vederbörande utskott måtte utforma lagtexten;

samt uti motionen nr 176 i andra kammaren,

att riksdagen måtte besluta, att de valkuvert, som skola användas vid landstingsmannaval, skulle tillhandahållas vederbörande valförrättare genom statens försorg antingen kostnadsfritt eller till statens självkostnadspris, samt att vederbörande utskott måtte föreslå de förändringar i gällande lag, som betingades av detta förslags genomförande.

Av motiveringarna till förslagen må anföras, vad vederbörande motionär uti motionen nr 3 i första kammaren i sådant hänseende yttrat:

»I en annan med denna samtidig motion (nr 2 i första kammaren) har jag i syfte att förebygga omval till riksdagens andra kammare föreslagit, att i vallagen må införas ändringar och tillägg av sådan innebörd, att, därest vid röstsammanräkningen det befinnes, att samtliga valseklar från ett eller flere valdistrikt måste ogillas eller genom olyckshändelse förkommit, sammanräkningsförrättningen må avbrytas och uppskjutas samt nytt val för detta eller dessa distrikt oförtövat äga rum och först sedan detta val försiggått och handlingarna därifrån inkommit sammanräkningen fortsättes. Då en likadan kassering av samtliga valseklar från ett eller flere distrikt likaväl kan förekomma och i ett antal fall förekommit vid landstingsval samt i vissa fall medfört omval för hela kretsen, föreligger samma anledning att också för dessa val införa liknande bestämmelser, som jag föreslagit för riksdagsvalen.»

*

Enligt förordningen om landsting § 5 mom. 2 förrättas landstingsmannaval på landet å kommunal- (eller distrikts-) stämma, varvid kommunalstämmans (resp. distriktsstämmans) ordförande biträdes av två av den samma utsedda personer. Kallelse till förrättningen utfärdas av ord-

föranden enligt den för kallelse till kommunalstämma gällande ordning. I stad förrättas enligt landstingsförordningen § 5 mom. 3 landstingsmannaval inför magistraten. Om kallelse till förrättningen gäller vad för allmän rådstuga är stadgat. Det åligger valförrättarna att i den ordning, som föreskrives i nu nämnda paragraf av landstingsförordningen, emottaga valdistriktets röster samt, i de fall där valförrättaren icke tillika är sammanräknande myndighet, insända dem till denna.

Sammanräkningen av rösterna åligger på landet domhavanden, som därvid biträdes av två av Eders Kungl. Maj:ts befallningshavande därtill förordnade personer, i stad, som bildar egen valkrets, magistraten och i övriga städer magistraten i den folkrikaste staden. Givetvis företages härvid — ehuru detta förhållande ej uttryckligen omnämnes i landstingsförordningen — prövning av de inkomna sedlarnas giltighet, varvid kassering av valsedlar kan förmedlas av uraktlåtenhet att i olika hänseenden iakttaga landstingsförordningens föreskrifter. I full överensstämmelse med vad som gäller vid den hos Eders Kungl. Maj:ts befallningshavande företagna sammanräkningen av val till andra kammaren föranleder dylik kassering, vare sig den vållats av den röstande eller av valförrättaren, att de ifrågavarande sedlarna lämnas ur räkningen och således bliva verkningslösa. Detsamma torde inträffa, om valsedlar antingen genom olyckshändelse gått förlorade eller ock av annan anledning icke framkommit till förrättningen. Lika litet som vid andra kammarvalen bestämmas vid landstingsvalen den sammanräknande myndighetens åtgärder av frågan, huruvida de sedlar, som kasserats, skulle kunnat inverka på valutgången.

Genom röstsammanräkningen är valförrättningen »avslutad» (§ 5). Domhavanden eller magistraten har därefter att »skyndsamligen» tillställa var och en landstingsman och suppleant ett utdrag av valprotokollet, i vad det den ene eller den andre rör, gällande detta protokollsutdrag såsom fullmakt för den valde (§ 12).

Rätt till klagan över det sålunda avslutade valet är emellertid medgiven. Besvären, som före 1913 skulle behandlas av Eders Kungl. Maj:ts befallningshavande, skola enligt en nämnda år vidtagen lagändring prövas av Eders Kungl. Maj:t i regeringsrätten. Om denna prövning gäller i alla delar vad som i riksdagens skrivelse nr 113 sagts om den prövning, som Eders Kungl. Maj:t efter anförda besvär företager av val till andra kammaren. Eders Kungl. Maj:t kan under samma förutsättningar som i fråga om andrakammarvalen upphäva det förrättade valet och förordna om nytt val, som då, enligt en i de ifrågavarande valens allmänna karaktär grundad

praxis, äger rum för valkretsen i dess helhet, ej blott för det valdistrikt, där felaktigheter begåtts.

*

De olägenheter av nu gällande ordning för landstingsmannavalen, som föranlett nu ifrågavarande motioner, äro av samma art som de, vilka föranlett åtskilliga motionärer att framlägga förslag om ändring av gällande bestämmelser angående valen till andra kammaren och riksdagen att i anledning därav avlåta ovannämnda skrivelse nr 113 till Eders Kungl. Maj:t med begäran om utredning i ämnet. Motionerna äsyfta med andra ord att råda bot för de olägenheter, som uppstå därigenom, att valsedlar från ett helt distrikt utan den röstandes förskyllan bliva förklarade ogiltiga (s. k. masskassering). Ifrågavarande olägenheter äro, liksom vid andrakammarvalen, av dubbel art. För det första kunna valsedlar bliva verkningslösa antingen genom en av den sammanräknande myndigheten företagen masskassering, som ej föranlett besvär anförande hos Eders Kungl. Maj:t, eller ock efter det dylika besvär anförts, nämligen i det fall att de kasserade valsedlarna ej prövas kunna inverka på valutgången. För det andra kan det inträffa, att en av valförrättaren begången felaktighet föranleder valets upphävande och nya vals anställande med allt det besvär och alla de kostnader, som därav vållas.

De vid denna skrivelse fogade bilagorna (1—3) giva vid handen, i vilken utsträckning masskasseringar vid landstingsmannaval förekommit och vilka omständigheter som föranlett desamma. Undersökningen har beträffande nämnda val begränsats till åren 1914 och 1916. De regler, som före 1913 gällde för landstingsmannavalen och som alltså tillämpades 1910 och 1912, skilja sig nämligen i så väsentliga avseenden från de nu gällande, att de erfarenheter, som vid dessa tillfällen vunnos, icke kunna anses vara av direkt intresse vid bedömandet av de olägenheter, som nu gällande ordning medför.

Masskasseringar, som ej föranlett valets upphävande och nyval, hava vid nämnda två valtillfällen ägt rum i sammanlagt 31 fall, alla på landsbygden. Sammanlagda antalet av de röstande, som härigenom så att säga ställts utom valförrättningen, utgör 3,269¹. Siffrorna för de olika valtillfällena äro: 1914 8 distrikt med 1,182 röster och 1916 23 distrikt med 2,087 röster.

¹ I siffrorna ingår Övraby valdistrikt i Ingelstads och Järrestads domsagas valkrets, där valet 1916 upphävdes på grund av i andra distrikt begångna felaktigheter.

Härtill komma 13 fall av *masskassering*,¹ som *föranlett upphävande av sammanlagt 5 val*. Av dessa fall — samtliga på landsbygden — förekommo 2 (föranledande nyval i Tuhundra, Siende och Ytter Tjurbo härads valkrets samt Marks, Vedens och Bollebygds härads domsagas tredje valkrets) 1914 och 11 (föranledande nyval i Ingelstads och Järrestads domsagas första valkrets, Albo härads valkrets och Faurås härads valkrets) 1916.

De *felaktigheter*, som i nu nämnda fall *föranlett kassering*, hava delvis varit av annan beskaffenhet än vid andrakammarvalen. Försummelser ifråga om försegling och sigillering av de konvolut, i vilka valkuverten insänts till den sammanräknande myndigheten, hava visserligen, liksom vid riksdagsmannavalet, förekommit relativt ofta, nämligen i 11 fall. Den kasseringorsak, som därnäst varit den vanligaste vid riksdagsmannavalet, nämligen felaktigheter i fråga om valkuverten, har däremot endast i 1 fall förekommit vid landstingsmannaval. Felaktigheter i avseende å valprotokollet och uraktlåtenhet att iakttaga gällande föreskrifter om valförrättningens anordnande hava, liksom vid riksdagsmannavalet, spelat en tämligen underordnad roll. Kassering av dessa båda orsaker har förekommit i vardera 4 fall. Påfallande ofta — eller i icke mindre än 19 fall — har det däremot inträffat, att valkuverten icke blivit enligt lagens föreskrifter stämplade. Slutligen har det i 8 fall inträffat, att valet icke lagligen kungjorts. — Av de omständigheter, som medfört nyval, har den sistnämnda varit den vanligaste; i samtliga 8 fall har ifrågavarande felaktighet, antingen ensam eller i förening med andra omständigheter, föranlett nyval. Övriga anledningar till nyval hava varit: felaktigheter i avseende å valförrättningens anordnande (2 fall), i avseende å valkuvertens stämpling (4 fall) och i avseende å försegling och sigillering (1 fall).

*

Botemedel för de olägenheter, som belysas av den nu givna redogörelsen, hava motionärerna sökt på två av de vägar, som föreslagits beträffande riksdagsmannavalet. För det första har *till förebyggande av masskassering* föreslagits, att valkuvert för landstingsmannaval skulle utsändas genom statens försorg, samt att Eders Kungl. Maj:ts befallningshavande måtte åläggas tillstålla vederbörande valförrättare en erinran om valets kungörande i behörig tid samt en P. M. innehållande anvisningar för valets hållande. För det andra har framlagts förslag om införande jämväl vid-

¹ Under detta uttryck hava i förevarande sammanhang inbegripits alla de fall, då Eders Kungl. Maj:t på grund av inom ett distrikt begångna felaktigheter prövar valet böra upphävas, även om detta icke sker under förklaring, att valsedlarna från detta distrikt böra anses ogilla.

kommande landstingsmannavalen av föreskrifter därom, att *nya val*, där sådana i anledning av masskassering böra äga rum, skola ske *blott inom det eller de distrikt, vars sedlar kasserats*, ej inom valkretsen i dess helhet.

*

Åtgärder i syfte att förebygga masskassering måste enligt riksdagens mening i fråga om landstingsmannaval lika väl som i fråga om val till andra kammaren först och främst tagas under övervägande vid det föreliggande spörsmålets behandling. Det förslag, som uti motionen nr 174 i andra kammaren härutinnan framlagts, överensstämmer till sin syftning med vad riksdagen för sin del redan tillstyrkt beträffande andrakammarvalen. Riksdagen finner också detta förslag värt synnerlig uppmärksamhet. Då det är riksdagens övertygelse, att flertalet av de fel, som begås vid valen, inträffa till följd av bristande kännedom om lagens föreskrifter, vågar riksdagen hoppas, att större delen av dessa skola kunna avhjälpas, om det från statens sida sörjes för att valförrättarne erinras om vad de vid valet och i sammanhang med detta hava att iakttaga. Med avseende på formen för och innehållet i dessa erinringar kan riksdagen hänvisa till vad som i dess förenämnda skrivelse yttrats beträffande handledningar för valförrättare vid val till riksdagens andra kammare.

För behövligheten av åtgärden med valkuverts utsändande genom statens försorg talar däremot icke den erfarenhet, som hittills vunnits beträffande landstingsmannavalen. Det enda fel i fråga om valkuverten (om man bortser från stämplingen), som hittills förekommit vid dylika val, inträffade 1914 och bestod däri, att valkuvert över huvud taget icke kommit till användning. Valförrättaren hade således förbisett de ändrade bestämmelser, som i detta hänseende genomförts 1913. Däremot har det icke i ett enda fall inträffat, att valkuverten varit av beskaffenhet att föranleda kassering. Denna vid en jämförelse med andrakammarvalen påfallande omständighet finner till en del sin förklaring i det förhållandet, att felen i avseende på valkuvertens beskaffenhet vid andrakammarvalen ofta bestått däri, att för desamma använts de med en utskärning på framsidan försedda kuvert, som äro föreskrivna för landstingsmannaval. Motsvarande förväxling vid sistnämnda val är av naturliga skäl så gott som utesluten. Själva den omständigheten, att kuverten vid landstingsmannaval skola vara av en sådan beskaffenhet, att valförrättaren i regel är nödsakad att anskaffa dem just för ändamålet i fråga, torde dessutom i sin mån hava utgjort en garanti mot användande av olagliga kuvert. Ehuru riksdagen således icke kan

finna några direkta skäl tala för nu ifrågavarande åtgärd, förbiser riksdagen dock icke, att den möjligen kan komma att visa sig tillräddig, därest Eders Kungl. Maj:t, på sätt utskottet föreslagit, vidtager åtgärder för utsändande av valkuvert till riksdagsmannavalen, och det vid den i ämnet företagna utredningen visar sig, att praktiska skäl tala för genomförande av likformighet i detta hänseende mellan de båda slagen av val.

Vad därefter de s. k. distriktsnyvalen angår, överensstämmer det därom föreliggande förslaget i det väsentliga med det förslag om distriktsnyval vid andrakammarvalen, som i motionen nr 2 i första kammaren framlagts. Dock märkes, att den föreslagna bestämmelsen avsetts att gälla endast valen å landsbygden. Något förslag åsyftande bestämmelser om distriktsnyval även för det fall, att masskassering ägt rum hos Eders Kungl. Maj:t, föreligger ej i fråga om landstingsmannavalen.

Beträffande olägenheterna av nu gällande ordning, som innebär att en valförrättares försumlighet kan medföra nyval för valkretsen i dess helhet, liksom beträffande önskvärdheten att detta missförhållande genom införande av distriktsnyval i en eller annan form kunde undanröjas, gäller vad riksdagen i detta hänseende yttrat i sin skrivelse nr 113. På skäl, som i sagda skrivelse närmare utvecklats, anser riksdagen, att dylika nyval, därest de kunna ifrågakomma, icke lämpligen böra förläggas efter röstsammanräkningen. Om de åter förläggas före röstsammanräkningen, synes det närmast böra ifrågakomma att vidtaga en anordning i ungefärlig överensstämmelse med den, som i nyss nämnda skrivelse, i anslutning till uti motionen nr 120 i andra kammaren i ämnet väckt förslag, antytts såsom den ändamålsenligaste för valen till andra kammaren. Särskilt torde i detta sammanhang böra framhållas betydelsen därav, att det med en dylik anordning — nämligen den hos Eders Kungl. Maj:ts befallningshavande försiggående förrätningens uppdelning i två bestämt åtskilda delar — skulle, liksom i fråga om andrakammarvalen, bliva möjligt att under bestämmelserna om distriktsnyval även inbegripa de fall, där enligt nu gällande bestämmelser valet upphäves av Eders Kungl. Maj:t i trots av vid röstsammanräkningen hos domhavande eller magistrat fattat beslut om godkännande. Detta fall har nämligen i praktiken visat sig särdeles betydelsefullt. I 4 av de 5 fall, där upphävande av landstingsmannaval ägt rum, har förhållandet varit, att domhavanden icke företagit kassering, medan däremot Eders Kungl. Maj:t funnit anledning till valets upphävande föreligga, merendels på grund av omständigheter, som domhavanden med det vid samman-

räkningen föreliggande materialet ej varit i stånd att pröva, utan först genom de hos Eders Kungl. Maj:t anförda besvären kunnat bliva beaktade. Med hänsyn till olikheterna i gällande föreskrifter om landstings- och andrakammarval är detta förhållande helt naturligt, då ju den kasseringsorsak, som vid landstingsmannavalen oftast föranlett valets upphävande, men som vid andrakammarvalen av lätt insedda skäl aldrig förekommit, nämligen fel i fråga om valets kungörande, är av beskaffenhet att icke vid röstsammanräkningen utan först vid besvärens prövning kunna beaktas.

Emellertid äro de svårigheter, som möta vid ett försök att realisera idén om distriktsnyval, även om dessa, på sätt nu antytts, förläggas före röstsammanräkningen, lika stora i fråga om landstingsmannaval som i fråga om andrakammarval. Såsom i riksdagens merberörda skrivelse påvisats beträffande de sistnämnda, skulle nämligen ett införande av på antytt sätt ordnade distriktsnyval leda därhän, att nyval skulle komma att äga rum i ett flertal fall, där dylikt med hänsyn till valutgången icke är strängt nödvändigt. Av hittills förekomna 44 masskasseringar vid landstingsmannaval utgöras 31 av dylika fall. Vidare måste liksom beträffande andrakammarvalen hänsyn tagas till det fördröjande av valen, som en anordning av nu ifrågavarande art skulle medföra.

Lika litet som i fråga om andrakammarvalen har riksdagen således vidkommande landstingsvalen kunnat föreslå någon sådan anordning med distriktsnyval, att icke starka betänkligheter kunna anföras mot densamma. Skulle emellertid vid den utredning, varom riksdagen ämnar hemställa, en anordning kunna utfinnas, så beskaffad, att den i möjligaste mån täcker alla de fall, i vilka ett distriktsnyval kan befinnas önskvärt, utan att alltför stora praktiska olägenheter äro förknippade med den, synes dock en sådan anordning vara förtjänt att tagas i beaktande för landstingsmannavalens vidkommande likaväl som för andrakammarvalens. Riksdagen vågar emellertid även i fråga om de förra hysa den förhoppningen, att de åtgärder till förebyggande av masskassering, som riksdagen tillstyrker, skola visa sig ägnade att i huvudsak undanröja de missförhållanden, som i motionerna beröras.

*

Vid den utredning av förevarande spörsmål, som riksdagen har för avsikt att begära hos Eders Kungl. Maj:t, synes således, liksom vid den utredning, som kan komma att föranledas av riksdagens skrivelse nr 113, frågan om direkta åtgärder för undanröjande av orsakerna till masskasseringar i främsta rummet böra tagas under övervägande. Särskilt torde där-

Riksdagens skrivelse Nr 112.

vid det av riksdagen uttalade önskemålet om meddelande på lämpligt sätt åt valförrättarne av erinringar om, vad de vid valet och i sammanhang med detta hava att iakttaga, vara förtjänt av uppmärksamhet. Skulle det emellertid vid den ifrågasatta utredningen visa sig, att spörsmålet om distriktsnyval kan lösas på ett sätt, som är ägnat att undanröja de av riksdagen uttalade betänkligheterna, eller att eljest ändringar i landstingsförordningen synas erforderliga, så torde det kunna förväntas, att Eders Kungl. Maj:t för riksdagen framlägger de förslag härutinnan, vilka av utredningen föranledas.

På grund av vad sålunda anförts, får riksdagen anhålla, att Eders Kungl. Maj:t täcktes låta verkställa utredning om de åtgärder, som må kunna vidtagas till undanröjande av de med s. k. masskassering av valsedlar vid landstingsmannaval förenade olägenheter, samt för riksdagen framlägga de förslag, som av utredningen må kunna påkallas, och i övrigt vidtaga de åtgärder, vartill utredningen kan föranleda.

Stockholm den 10 april 1918.

Med undersåtlig vördnad.

Förteckning
över
»masskasseringar»¹ vid landstingsmannavalen
åren 1914 och 1916.²

Bil. 1.

Valtillfälle	Valkrets	Valdistrikt	Antal valsedlar	Kasseringens orsak
1914	Mellersta Roslags domsaga.	Blidö	194	Valsedlarna ej inlagda i valkuvert.
D:o	Åkers och Selebo härad	Ytterselö	95	Omslaget kring valkuverten och valprotokoll, som felaktigt inlagts tillsammans, otillräckligt förseglat med endast ett sigill.
D:o	Sunnerbo domsagas andra	Hallaryd	197	
D:o	Ölands södra mot	Vickleby	74	} Valkuverten ej stämplade.
D:o	Marks, Vedens och Bollebygds domsagas tredje	Öxnevalla	69	
D:o	Grums härad	Grums	300	Valet ej i föreskriven tid kungjort. ³
D:o	Tuhundra, Siende och Ytterturbo härad	Tillberga	78	Bristfälligheter i valprotokollet.
D:o	Västmanlands västra domsaga	Himmeta	129	} Valkuverten saknade stämpel och omslaget kring dem var ej tillräckligt förseglat. ⁴
D:o	D:o	Säterbo	57	
D:o	Jämtlands västra domsaga	Kall	136	Bristfälligheter i valprotokollen.
1916	Åkers och Värmdö skeppslag	Ljusterö	*	Omslaget kring valkuverten och valprotokoll, som felaktigt inlagts tillsammans, otillräckligt förseglat med endast ett sigill.
D:o	Öster- och Västerrekarne härad	Lista	147	Valkuverten ostämplade.
D:o	Björkekinds, Östkind och Lösings härad	Jonsberg	183	Valurnan under uppehåll i förrättningen ej på föreskrivet sätt förseglad.
D:o	Södra Vedbo härad	Eksjö landskommun	79	Intet sigill å valprotokollet samt omslaget kring valkuverten försett med endast ett sigill.
D:o	Östra härads domsaga	Korsberga	78	Omslaget kring valkuverten otillräckligt förseglat.
				Av protokollet framgick ej, om de i landstingsförordningen givna föreskrifter för valet blivit följda.

Sammanlagda antalet valsedlar i de med * utmärkta fallen utgjorde 991.

¹ Jfr utskottets utlåtande sid. 6, not. 2. ² Material: Kungl. Statistiska Centralbyråns redogörelser för landstingsmannavalen 1914 och 1916; Regeringsrättens årsbok. ³ Kungl. Maj:t upphävde valet (Regeringsrättens årsbok 1914, Ref. 56). ⁴ Kungl. Maj:t upphävde valet (Regeringsrättens årsbok 1914, Ref. 55).

Valtillfälle	Valkrets	Valdistrikt	Antal valsedlar	Kasseringens orsak
1916	V:a Värends domsaga	Kvenneberga	*	Valkuverten ostämplade.
D:o	S:a Möre härads östra	Halltorp	*	
D:o	Norra härads domsagas första	Tingstäde	*	
D:o	Norra härads domsagas andra	Endre	*	
D:o	D:o	Hejdeby	*	
D:o	D:o	Ekeby	*	
D:o	D:o	Gammelgarn	*	
D:o	Medelstad härads östra	Hasslö och Aspö	147	Valkonvoluten ej vederbörligen förseglade.
D:o	Albo härad	Rörum	?	Valet hade icke förrättats å Maria Bebdelse-dag, ehuru ordinarie kommunalstämma icke i laga ordning fattat beslut att valet skulle förrättas å annan dag, samt hade pågått allenast två timmar. Valet ej behörigen kungjort. ¹
D:o	D:o	Fågeltofta	?	Valet ej behörigen kungjort. ¹
D:o	D:o	Vitaby	?	
D:o	D:o	Ravlundå	?	
D:o	D:o	S:t Olof	?	
D:o	D:o	Södra Mellby	?	
D:o	Ingelstads och Järrestads domsagas första	Övraby	92	Valurnan ej på föreskrivet sätt förseglad under uppehåll i valet.
D:o	D:o	Hörup	433	Valkuverten ej stämplade. ²
D:o	D:o	Ullstorp		
D:o	D:o	Benestad		
D:o	D:o	Glemminge		
D:o	Ljunits och Herrestads härad	Högestad	*	Valet ej vederbörligen kungjort. ² Valkuverten ej stämplade.
D:o	Faurås härad	Gunnarp	?	Valet ej pågått minst två timmar efter klockan 5 e. m. ³
D:o	Kind och Redvägs domsagas andra	Södra Säm	*	Valkuverten ej stämplade.
D:o	Gudhems härad	Valtorp	28	Intet sigill å valprotokollet.
D:o	D:o	Brunnhem	*	Valkuverten ostämplade, varjämte i Bjärka valprotokollet även saknade vederbörliga sigill.
D:o	D:o	Bjärka	*	
D:o	Barne o. Laskö härad	Södra Kedum	*	
D:o	Revsunds, Brunflo och Näs tingslag	Hackås	219	Intet sigill å valprotokollet.
D:o	D:o	Bodsjö	164	Omslaget kring valkuverten otillräckligt förseglat.
D:o	Umeå tingslag	Holmö	59	

Sammanlagda antalet valsedlar i det med * utmärkta fallen utgjorde 991.

¹ Kungl. Maj:t upphävde valet (Regeringsrättens årsbok, Ref. 56). ² Kungl. Maj:t upphävde valet (Regeringsrättens årsbok, Ref. 55). ³ Kungl. Maj:t upphävde valet (Regeringsrättens årsbok, Ref. 57).

Tablå över »masskasseringar»¹ vid landstingsmannaval 1914 och 1916 samt deras orsaker.

Valtillfälle m. m.	Masskasseringar			Masskasseringarnas orsaker: antalet distrikt, där masskasseringar förorsakats av:					
	Antal distrikt		Antalet valsedlar	fel i avseende å valets kungörande	fel i avseende å valkuvertens stämpling	andra fel i avseende å valkuverten	fel i avseende å protokollet	fel i avseende å valförrättningens anordning m. m.	fel i avseende å försegling och sigillering av valsedelskonvolut och protokoll
	i städer	på landsbygden							
1914: Kasseringar, som ej föranlett vals upphävande	—	8	1,182	—	2	1	3	—	2
1914: Kasseringar, som föranlett vals upphävande	—	2	147	1	1 ²	—	—	—	— ³
1916: Kasseringar, som ej föranlett vals upphävande	—	23 ⁴	2,087 ⁴	—	13 ⁵	—	1	2	7 ⁶
1916: Kasseringar, som föranlett vals upphävande	—	11	433 ⁷	7 ⁸	3	—	—	1 ⁹	—
	→	44	3,849 ⁷	8	19	1	4	3(4) ⁹	9(11) ¹⁰

¹ Jfr utskottets utlåtande sid. 6, not. 2.

² Fel hade dessutom begåtts i avseende å försegling och sigillering.

³ Jfr not 2.

⁴ Häri ingår även Övraby valdistrikt, varom se utskottets utlåtande sid. 6 not. 1.

⁵ I ett fall hade fel dessutom begåtts i avseende å försegling och sigillering.

⁶ Jfr not 5.

⁷ I denna siffra ingår ej valsedlarna från 7 distrikt, från vilka uppgift saknas.

⁸ I ett fall hade fel dessutom begåtts i avseende å valförrättningens anordnande.

⁹ Jfr not 8.

¹⁰ Jfr not 2 och 5.

Bil. 3.

Uppgift å antalet överklagade val till landsting 1914 och 1916,
där besvären föranlett:

	valets upp- hävande	ny röst- samman- räkning	ingen åtgärd ¹
1914.....	2 ²	2 ³	11 ⁴
1916.....	3 ⁵	1 ⁶	7 ⁷

¹ Inclusive fall, då besvären av formella skäl ej upptagits.

² Se Regeringsrättens årsbok 1914 Ref. 55, 56.

³ » » » 1914 Ref. 52, not. C. 85.

⁴ » » » 1914 Ref. 45, 53, 54, 57, 59, 60, 64, not. C. 87, 89, 94, 165.

⁵ » » » 1916 Ref. 55, 56, 57.

⁶ » » » 1916, not. C. 86.

⁷ » » » 1916, not. C. 76, 77, 78, 82, 93, 94, 98.